

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних інститутів та процесів

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЖЕРЕЛА ПОЛІТОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Освітньо-професійна програма “Політологія” :
другий (магістерський) рівень вищої освіти

Спеціальність **052 Політологія**

Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 6 від 28 грудня 2021 року

м. Івано-Франківськ - 2022

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Джерела політологічних досліджень
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Викладач (-і)	Дерев'яно Сергій Миронович
Контактний телефон викладача	+38(034)259-61-46
Е-mail викладача	serhii.derevianko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Дисципліни вільного вибору
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=54&id_cou=8922
Консультації	Упродовж вивчення курсу щосередини з 14.00 до 16.00 год.
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна “Джерела політологічних досліджень” є вибірковою дисципліною освітньої програми підготовки фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Має теоретичний і прикладний характер, покликана сформулювати у майбутніх фахівців-політологів набір необхідних компетентностей щодо пошуку, відбору, аналітичної та синтетичної критики політологічних джерел, їх комплексного наукового вивчення на основі концептуальних засад наукового пізнання; принципів та методів наукового дослідження, вироблених у науці загалом та політології, зокрема.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета курсу : здобуття студентами базових знань з методики виявлення, добору, критики та використання джерел політологічних досліджень для забезпечення їхньої професійної соціалізації, проведення наукових досліджень.</p> <p>Основними завданнями навчальної дисципліни є:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомлення з концептуальними засадами наукового пізнання, теорії джерелознавства. 2. Ознайомлення з традиційними та новітніми методами виявлення, добору, критики та використання джерел у політологічних дослідженнях. 3. Удосконалення навичок застосовувати отримані теоретичні знання у науково-дослідній роботі; використовувати інформацію джерел і загальноприйняті критерії оцінки для ідентифікації політичних подій та явищ. 4. Засвоєння методики та вмінь вести пошук, добір та опрацювання наукової інформації джерел і літератури з теми дослідження. 5. Здійснювати самостійно аналітичну та синтетичну критику джерел та робити узагальнення і висновки. 	
4. Компетентності	
Інтегральна компетентність	
<p>ПК01 Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у політичній сфері, що характеризуються невизначеністю умов і вимог, із застосуванням фахових досліджень та/або здійснення інновацій.</p>	
Загальні компетентності	
<p>ЗК02. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК05. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p>	
Спеціальні (фахові, предметні) компетенції	
<p>СК01. Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її</p>	

сучасні інтерпретації.
 СК02. Спроможність здійснювати фахову педагогічну та/або науково-педагогічну діяльність у закладах освіти.
 СК05. Спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу.
 СК06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

5. Результати навчання

Результатами вивчення навчальної дисципліни «Джерела політологічних досліджень» мають бути отримання таких знань, умінь та навичок:

ПРН 02. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.

ПРН 03. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та англійською мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері політології.

ПРН 05. Планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог.

ПРН 08. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
другий	Політологія	перший	вибірковий

Тематика курсу

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади джерелознавства політичної науки

Тема 1. Вступ. Предмет, завдання та категоріальний апарат курсу. Джерела вивчення курсу.

Тема 2. Джерела вивчення української політології.

Тема 3. Становлення і розвиток джерелознавства політичної науки.

Тема 4. Теоретико-методологічні та концептуальні засади використання джерел у політологічних дослідженнях.

Тема 5. Джерельна база політологічних досліджень.

Тема 6. Поняття, принципи та види класифікації джерел політологічних досліджень.

Тема 7. Характеристика основних класів джерел дослідження політики.

Тема 8. Нормативно-правові акти як джерело інформації в політологічному дослідженні.

Тема 9. Електронні документи. Он-лайн соціальні мережа як джерело політологічних знань.

Змістовий модуль 2. Основні методи джерелознавчої евристики та критики.

Тема 10. Методи джерелознавчої евристики.

Тема 11. Методика бібліографічного пошуку опублікованих джерел.

<p>Тема 12. Методи аналізу документів в політологічному дослідженні. Тема 13. Методи джерелознавчої критики. Тема 14. Методика встановлення справжності джерела, атрибуції, встановлення часу, місця, обставин та мотивів походження джерел. <i>Змістовий модуль 3. Методика використання джерел у політологічних дослідженнях.</i> Тема 15. Репрезентативність джерел та їх інтерпретація. Тема 16. Технологія використання джерел у науковій праці. Тема 17. Особливості бібліографічного опису джерел. <i>Перелік питань для обговорення на лекції та семінарських заняттях, список літератури для підготовки до кожного заняття та завдання для самостійної роботи, перелік індивідуальних науково-дослідних завдань та вимоги до їх виконання визначені робочою навчальною програмою навчальної дисципліни та розміщені в системі дистанційного навчання.</i></p>	
7. Система оцінювання курсу	
Загальна система оцінювання курсу	<p>Структура розподілу балів передбачає:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) відповіді на семінарських заняттях – 50 балів (не менше трьох оцінок на дев'яти семінарських заняттях); 2) написання контрольної письмової роботи – 20 балів; 3) виконання індивідуального науково-дослідного завдання – створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми політико-правового характеру відповідно до теми магістерської роботи – 30 балів (з них 20 балів – за проект, 10 балів – за представлення) <p>Загальна кількість – 100 балів.</p> <p>Підсумковий контроль – залік проводиться згідно графіку навчального процесу в останній місяць семестру і виставляється за результатами виконання студентом передбачених навчальною програмою видів робіт – 100 балів</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Виконання письмової роботи передбачає:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повторення студентами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання письмової роботи передбачає виконання студентами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: <ul style="list-style-type: none"> – виявлення розуміння сутності понять і термінів – 5 балів; – вміння структурувати основні принципи та методи аналізу та моделювання – 5 балів; – знання теоретичних засад, завдань, методики аналізу та моделювання – 10 балів; <p>Загальна кількість – 20 балів.</p>
Семінарські заняття	<p>Відповідь студента на семінарському занятті оцінюється за п'ятибальною системою за визначеними програмою навчальної дисципліни критеріями.</p> <p>Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої</p>

	оцінюється окремо.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до підсумкового контролю (за навчальним планом – залік) за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни.
8. Політика курсу	
<p>Політика вивчення навчальної дисципліни “Джерела політологічних досліджень” передбачає набуття студентами визначених компетентностей через: аудиторну (лекції, семінарські та практичні заняття) та позааудиторну роботу (самостійне опрацювання окремих тем, підготовка до семінарських занять, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань, використання можливостей системи дистанційного навчання, виробнича практика).</p> <p>Консультації викладача, відпрацювання студентами пропущених аудиторних занять, отриманих незадовільних оцінок та подачі індивідуальних робіт – середа, 14.00–16.00 год. У випадку встановлення вияву академічної недобросовісності викладач пропонує студентові повторно виконати передбачений навчальною програмою курсу вид роботи.</p>	

9. Рекомендована література

Нормативно-правові акти

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 37–38. Ст. 2004; поточна ред. – Ред. від 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

2. Про науку і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 3. Ст. 25; поточна ред. – Ред. від 15.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>

Підручники і навчальні посібники:

3. Бебик В. М. Політологія : теорія, методологія, практика: підручник. Київ : МАУП, 1997. 248 с.

4. Богдашина О. М. Джерелознавство історії України: теорія, методика, історія [Текст] : навч.-метод. посіб. Харків : ШТРИХ, 2004. 163 с.

5. Боришполец К. П. Методы политических исследований : учеб. пособ. для студ. вузов. Москва : Аспект Пресс, 2005. 221 с.

6. Ван Эвера С. Методическое руководство для студ. и аспирантов-политологов по подготовке диссертаций. Москва: Аспект Пресс, 2007. 158 с.

7. Горлач М. І., Кремень В. Г. Політологія: наука про політику : підручник. Київ : ЦУЛ, 2009. 840 с.

8. Денисенко В. М., Матвієнків С. М., Штерн В. Ю. Політологія. Вступ до спеціальності : підручник. Рек. МОН. Львів : Астролябія, 2007. 360 с.

9. Історичне джерелознавство : підручник для студентів вищих навчальних закладів / Я. С. Калакура, І. Н. Войцехівська, С. Ф. Павленко та ін. 2-ге вид., доп. і перероб. Київ : Либідь, 2017. 512 с.

10. Історія українських політичних партій. Хрестоматія-посібник. Ч.1. Кінець XIX ст. – 1917 р. (Укладачі Б.І. Корольов, І.С. Михальський). Київ : 2003. 561 с.

11. Історія українських політичних партій. Хрестоматія-посібник. Ч. 1. Кінець XIX ст. – 1917 р. / Укладачі Б. І. Корольов, І. С. Михальський). Київ, 2003. 561 с.

12. Макарчук С. Писемні джерела з історії України. Львів, 1999. 352 с.

13. Політична наука: Методи досліджень : підручник. Рек. МОН. / За ред. О. А. Габрієляна. Київ : ВЦ “Академія”, 2012. 320 с. Серія “Альма-матер.
14. Політична історія України : Посіб. для студ. вищих навч. закладів / За ред. В. І. Танцюри Київ : Видавничий центр «Академія», 2001. 488 с.
15. Політична наука: Методи досліджень : підручник. Рек. МОН / За ред. О. А. Габрієляна. Київ : ВЦ “Академія”, 2012. 320 с. Серія “Альма-матер.
16. Політологія: історія та методологія : хрестоматія / За ред. Ф. М. Кирилюка. Київ : Здоров’я, 2000. 632 с.
17. Політологія : підручник. 2-ге вид., перероб., доп. / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. Київ : Академія, 2003. 528 с. Альма-матер.
18. Політологія. Кінець XIX - перша половина XX ст. : хрестоматія / [уклад. О.І. Семків та ін.] ; за ред. О.І. Семківа. Львів : Світ, 1996. 800 с.
19. Политология : Хрестоматия / Под ред. М. А. Василика. Москва : Гардарики, 1999. 843 с.
20. Політологія: хрестоматія / [Гетьманчук М. П., Грищук О. В., Титаренко Д. М., Сусліков В. Є.] / За ред. Гетьманчука М. П. Львів: ЛьвДУВС, 2011. 600 с.
21. Технологія наукових досліджень (схеми та приклади) : навч. посіб. / Укл. М. С. Дороніна. Київ : ІНЖЕК, 2006. 101 с.
22. Філософія та методологія науки: підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко. Київ : ВПЦ “Київський університет”, 2008. 223 с.
23. Шляхтун П. П. Політологія: історія та теорія : підручник. Київ : ЦУЛ, 2010. 472 с.

Енциклопедичні та довідкові видання

24. Джерелознавство історії України: довідник / Ред. кол.: Боряк Г. В., Войцехівська І. Н., Калакура Я. С. (заст. голови), Павленко С. Ф., Слюсаренко А. Г., Сохань П. С. Київ. ун-т ім. Т. Шевченка, Кафедра архівознавства та спеціальних галузей історичної науки; НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. Київ, 1998. 112 с. (Проблеми едиційної та камеральної археографії: історія, теорія, методика. Спец. випуск)
25. Енциклопедія політичної думки / За ред. Д. Міллера; пер. з англ. Н. Лисюк. Київ : Дух і літера, 2000. 472 с.
26. Політична енциклопедія. Редкол. : Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. Київ : Парламентське видавництво, 2011. 808 с.
27. Політологічний енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Укр. Асоціація політологів. [Упоряд. В. П. Горбатенко; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка]. 2-е вид., доп. і перероб. Київ : Генеза, 2004. 736 с.
28. Політологія : навч. енциклопедичний словник довідник для студ. ВНЗ I-IV рівнів акредитації / за наук. ред. д-ра політ. н. Н. М. Хоми [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. Львів: Новий Світ 2000, 2015. 779 с.

Монографії та статті

29. Алмонд Г. Политическая наука : история дисциплины. *Полис. Политические исследования*. Москва : Наука, 1997. № 6. С. 174–184.
30. Бебик В. М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика / [Відп. ред. І. В. Хронюк]; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. 2-е вид., стер. Київ, 2001. 383 с.
31. Беззуб’як М. Джерела політичного пізнання. Теорія науки і політологія. *Політичний менеджмент*. 2012. № 4–5. С. 41-49. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/bezzubjak_dzherela.pdf

32. Бойко-Бойчук Л. Метод матриць : застосування у політичних дослідженнях. *Політичний менеджмент* : Укр. науковий ж-л. – Укр. центр політичного менеджменту. 2008. № 1. С. 165–176.
33. Булгаков В. А. Мережний підхід як методологія дослідження політичних систем. *Політологічний вісник*. Київ, 2011. № 56. С. 234–243.
34. Горбатенко В. П. Політичне прогнозування: теорія, методологія, практика. Київ : Генеза, 2006. 395 с.
35. Дерев'янку С. М. Конституційна модель референдуму в Україні : політико-правові мотиви доцільності оновлення. Сучасна українська політика. Київ : Вид-во “Центр соціальних комунікацій”, 2012. Вип. 26. С. 7–17.
36. Дерев'янку С. М. Моделі конституційного референдуму за конституціями України та держав Європейського Союзу : порівняльно-типологічна характеристика. *Часопис Київського університету права*. 2008. № 3. С. 106–110. URL : http://kul.kiev.ua/images/chasop/2008_3/2008_3.pdf.
37. Дерев'янку С. М. Політико-правові засади референдумів в Україні : монографія / Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ : Вид-во “Місто НВ”, 2011. 847 с.
38. Джерела особового походження. URL: www.archives.gov.ua/Publicat/AU/AU_6_2011/11.pdf
39. Кресіна І. О., Дерев'янку С. М. Віче як інститут установчої влади в новій Конституції України. *Віче*. 2016. № 11–12. С. 36–40.
40. Михальський І. С. Джерела з історії українських політичних партій кінця XIX – початку XX ст. Луганськ: Альма-матер, 2003. 344 с.
41. Польовий М. А. Застосування баз даних у вивченні політичних процесів. *Сучасна українська політика* : зб. наук. пр. Київ, 2011. Вип. 24. С. 78–87.
42. Польовий М. А. Політичне картографування як метод моделювання політичних процесів. *Вісник національного технічного університету “Київський політехнічний інститут”*. Серія “Політика. Соціологія. Право”. 2011. Вип. II (10). С. 27–31.
43. Правові засади створення та діяльності політичних партій. Міністерство юстиції України [офіційний вебсайт]ю URL: https://minjust.gov.ua/m/str_17869
44. Українські політичні партії кінця XIX – початку XX ст.: Програмові і довід. матеріали / Упоряд. В. Ф. Шевченко та ін. Київ : Консалтинг, Фенікс, 1993. 336 с.
45. Derevianko S., Derevianko O. Models of local referendum according to the constitutions of Ukraine and countries of Central and Eastern Europe: comparative-typological characteristics. *Samorząd terytorialne w Konstytucjach wybranych państw Europy Środkowo-Wschodniej* : Zarys problematyki / Redakcja Iwona Lasek-Surowiec. Chelm, 2018. S. 87-101.

Викладач

С. М. Дерев'янку